

Буряк І.В.
аспірантка,
Національний університет
державної фіскальної служби України

ПРАВОВІ ВИМОГИ УКЛАДЕННЯ ДОГОВОРУ ПРО МІСЦЕВУ ГАРАНТІЮ

З розвитком економіки України та утвердженням ринкових засад її функціонування постає питання пошуку оптимальних засобів стимулювання інноваційного розвитку комунальних підприємств, пошуку додаткових засобів інвестування в державний та комунальний сектор економіки додаткових фінансових ресурсів. Важливим інструментом забезпечення виконання зобов'язань комунальних підприємств перед інвесторами, кредиторами та контрагентами в сфері господарювання є місцеві гарантії, які відповідно до ст. 17 БК України можуть надавати міські ради та Верховна рада Автономної Республіки Крим (АРК) «для забезпечення повного або часткового виконання боргових зобов'язань суб'єктів господарювання – резидентів України, що належать до комунального сектору економіки, розташовані на відповідній території та здійснюють на цій території реалізацію інвестиційних проектів, метою яких є розвиток комунальної інфраструктури або впровадження ресурсозберігаючих технологій» [1]. В процесі підготовки рішення місцевої ради про надання місцевої гарантії формується досить велике документів: інвестиційний договір, проект рішення відповідної ради про надання місцевої гарантії, проекти договорів (кредитного договору, договору гарантії, договору про погашення заборгованості позичальника перед Автономною Республікою Крим або територіальною громадою міста за виконання гарантійних зобов'язань), прогнозу місцевого бюджету на наступні за плановим два бюджетні періоди, проекту рішення про місцевий бюджет та інших). Проте значного інтересу заслуговує такий документ як проект договору про гарантію, яка надається Автономною Республікою Крим чи територіальною громадою міста в особі відповідних органів АРК чи місцевого самоврядування. Після прийняття виконавчим комітетом міської ради чи Ради міністрів АРК рішення про доцільність залучення кредитних коштів для реалізації інвестиційного проекту, підготовленого суб'єктом комунального сектору економіки, готуються проекти вищезазначених договорів у взаємодії з фінансовою установою, міжнародною фінансовою організацією (МФО) тощо, комунальним підприємством, органами місцевого самоврядування (АРК).

В законодавстві встановлені основні вимоги щодо змісту рішення про надання місцевої гарантії, в якому відповідно до ч. 3 ст. 17 БК України має міститися положення, що гарантія надається на умовах платності, строковості, а також забезпечення виконання зобов'язань у спосіб, передбачений законом [1], а також повинні бути визначні основні умови правочину щодо надання

місцевої гарантії та його форма, повноваження щодо укладання такого договору. Відповідно до п. 2 Порядку надання місцевих гарантій рішення Верховної Ради Автономної Республіки Крим або відповідної міської ради повинно містити такі відомості: 1) назву інвестиційного проекту, для виконання (реалізації) яких залучається кредит (позика) під гарантію; 2) повне найменування та місцезнаходження суб'єкта господарювання, для забезпечення боргових зобов'язань якого надається гарантія (далі – позичальник); 3) умови надання кредиту (позики) – обсяг, строк, відсотки за користування кредитом (позикою) та строки їх сплати; 4) строк надання гарантії; 5) розмір і вид забезпечення виконання боргових зобов'язань позичальника; 6) розмір плати за надання гарантії [2].

Щодо договору гарантії, то слід зазначити, що питання змісту та форми договору місцевої гарантії врегульовано переважно нормами приватного права, а саме ЦК України та ГК України, проте, оскільки стороною договору є орган місцевого самоврядування, який зобов'язаний діяти на підставі та в межах повноважень та в спосіб визначений законом питання складання та підписання договору гарантії регулюються також нормами публічного, передусім бюджетного права. Отже, при підготовці договору гарантії мають бути враховані положення ст. 560 ЦК України, відповідно до якої гарант гарантує перед кредитором (бенефіціаром) виконання боржником (принципалом) свого обов'язку [3], при цьому має бути враховані такі положення ст. 561-563 ЦК України: 1) гарантія діє протягом строку, на який вона видана; 2) гарантія є чинною від дня її видачі, якщо в ній не встановлено інше; 3) гарантія не може бути відкликана гарантом, якщо в ній не встановлено; 4) зобов'язання гаранта перед кредитором не залежить від основного зобов'язання (його припинення або недійсності), зокрема і тоді, коли в гарантії міститься посилання на основне зобов'язання; 5) разі порушення боржником зобов'язання, забезпеченого гарантією, гарант зобов'язаний сплатити кредиторowi грошову суму відповідно до умов гарантії інше. Додаткові і особливі вимоги щодо договору гарантії містяться в ч. 3 ст. 17 БК України, де передбачено, що правочин щодо надання державної (місцевої) гарантії оформляється в письмовій формі та має визначати: 1) предмет гарантії; 2) повні найменування та місцезнаходження суб'єкта господарювання і кредитора (у разі гарантування виконання зобов'язань за кредитним договором); 3) обсяг кредиту (позики); 4) обсяг гарантійних зобов'язань та порядок їх виконання; 5) умови настання гарантійного випадку; 6) строк дії гарантії. Обов'язковою умовою надання місцевої гарантії є укладення договору між відповідним місцевим фінансовим органом та суб'єктом господарювання про погашення заборгованості суб'єкта господарювання перед Автономною Республікою Крим чи територіальною громадою міста за виконання гарантійних зобов'язань (абз. 3 ч. 3 ст. 17 БК України). Переважно повноваження щодо підписання кредитного договору керівнику комунального підприємства встановлюється в рішенні міської ради про надання місцевої гарантії, зокрема в п. 4 Рішення Чернівецької міської ради «Про надання гарантії Чернівецької міської ради для забезпечення

виконання боргових зобов'язань міському комунальному підприємству «Чернівцітеплокомуненерго» за кредитом Північної Екологічної Фінансової Корпорації (НЕФКО)» від 28.04.2016 року передбачено: «Надати дозвіл Позичальнику, що знаходиться за адресою:..., на укладення Кредитного Договору з Кредитором під гарантію Чернівецької міської ради (надалі – Гарант), для реалізації проекту згідно з наведеними нижче істотними умовами:...», а п. 4 Рішення уповноважено Директора міського комунального підприємства «Чернівцітеплокомуненерго» укласти Кредитний Договір з Північною Екологічною Фінансовою Корпорацією (НЕФКО) на умовах, викладених в п. 4 цього рішення [4].

На підписання договору гарантії рішенням міської ради чи Верховної ради Автономної Республіки Крим переважно уповноважується голова відповідної міської ради. Зокрема, в п. 4 Рішення Чернівецької міської ради «Про надання гарантії Чернівецької міської ради для забезпечення виконання боргових зобов'язань міському комунальному підприємству «Чернівцітеплокомуненерго» за кредитом Північної Екологічної Фінансової Корпорації (НЕФКО)» від 28.04.2016 року уповноважено Чернівецького міського голову укласти від імені міської ради Договір Гарантії з Кредитором на умовах, викладених у п. 4 цього рішення». Другим прикладом є уповноваження міського голови на підписання договору гарантії не власне рішенням про надання місцевої гарантії, а рішенням міської ради про надання дозволу на укладання кредитного договору. Зокрема, в Рішенні Вінницької міської ради «Про надання дозволу комунальному підприємству «Вінницякартсервіс» на укладання кредитного договору з Європейським банком реконструкції та розвитку під гарантію Вінницької міської ради» від 30.09.2016 року № 394 міститься положення в п. 5 про надання доручення «Вінницькому міському голові С.А. Моргунову від імені Вінницької міської ради укласти з Кредитором Договір Гарантії на умовах, вказаних в даному рішенні» [5].

Неоднакова практика уповноваження щодо підписання договору гарантії породжена відсутністю прямих вимог на рівні закону та досить фрагментарним регулюванням відносин надання місцевих гарантій на рівні закону. Слід зазначити також, що в БК України відсутнє положення, яке б прямо регулювало питання суб'єкта підписання договору місцевої гарантії, зокрема не встановлено, що право підписання такого договору належить міському голові. Натомість в ч. 3 ст. 16 БК України передбачено, що «Право на здійснення місцевих запозичень у межах, визначених рішенням про місцевий бюджет, з урахуванням статті 74 цього Кодексу належить Автономній Республіці Крим, територіальній громаді міста в особі керівника місцевого фінансового органу за дорученням Верховної Ради Автономної Республіки Крим, міської ради» [1]. Відповідно пропонуємо доповнити ст. 17 положенням, де доцільно закріпити право міського голови підписувати договір місцевої гарантії. Також, на нашу думку, зважаючи на те, що відповідно до договору гарантії, що укладається з кредитором (бенефіціаром) (фінансовою установою, банком, МФО, Міністерством фінансів України тощо), фінансовий орган виконкому міської ради (Київської міської

адміністрації) або відповідно Міністерство фінансів АРК є представником гаранта (територіальної громади чи АРК), відіграє роль фінансового агента гаранта і виступає розпорядником коштів бюджету, що спрямовуються на виконання фінансових зобов'язань за місцевою гарантією. Оскільки договір місцевої гарантії має змішаний характер і питання його укладення регулюються нормами як приватного, так і публічного права, участь територіальної громади у відносинах з надання місцевої гарантії як гаранта, що діє в особі відповідних органів місцевого самоврядування, врегульована нормами передусім публічного права, і лише в частині підписання вказаного договору та його виконання підпадає під приватно-правове регулювання.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 року № 2456-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/print1443617528865648#n348>
2. Порядок надання місцевих гарантій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 травня 2012 року № 541. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/541-2012-п>
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року № 435-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
4. Про надання гарантії Чернівецької міської ради для забезпечення виконання боргових зобов'язань міському комунальному підприємству «Чернівцітеплокомуненерго» за кредитом Північної Екологічної Фінансової Корпорації (НЕФКО): Рішення Чернівецької міської ради від 28.04.2016 року. URL: chernivtsy.eu/portal/f/mrp/ses2016006-06.doc
5. Про надання дозволу комунальному підприємству «Вінницякартсервіс» на укладання кредитного договору з Європейським банком реконструкції та розвитку під гарантію Вінницької міської ради: Рішенні Вінницької міської ради від 30.09.2016 року № 394. URL: [www.vmr.gov.ua/Docs/.../2016/№ 394%2030-09-2016%20Про%20надання.pdf](http://www.vmr.gov.ua/Docs/.../2016/№%20394%2030-09-2016%20Про%20надання.pdf)

Гаврилова К.Ю.

*кандидат юридичних наук, доцент,
старший викладач,*

*Комунальний вищий навчальний заклад
«Херсонська академія неперервної освіти»
Херсонської обласної ради*

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕВИКОНАННЯ ОBOB'ЯЗКІВ ОСОБАМИ, ВІДПОВІДАЛЬНИМИ ЗА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Правила пожежної безпеки в Україні, затвердженні наказом МВС України від 30.12.2014 № 1417 (далі – Правила) обов'язкові для виконання суб'єктами господарювання, органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах [1].